

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 92/24
28.2.2024. године
Београд

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Весне Секулић и Данице Косовац, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Даница Грубишић, адвокат из Београда, Мутапова 61, против тужене ББ са боравиштем у ..., чији је пуномоћник Здравко Ђукановић, адвокат из Београда - Земун, Цара Душана 119, улаз 3, ради измене одлуке о издржавању, одлучујући о жалби тужиоца, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П2 2058/21 од 14.11.2023. године, у седници већа одржаној дана 28.2.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** решење о привременој мери садржано у делу четвртог става изреке пресуде Првог основног суда у Београду П2 2058/21 од 14.11.2023. године, којим је одлучено да ће се до правноснажног окончања поступка лични односи малолетног ВВ са тужиоцем - оцем АА одржавати и у другим терминима по договору родитеља у складу са обавезама малолетног детета.

УКИДА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П2 2058/21 од 14.11.2023. године у делу другог става изреке којим је одлучено да ће се лични односи малолетног ВВ са тужиоцем - оцем АА одржавати и у другим терминима по договору родитеља у складу са обавезама малолетног детета, као и у трећем, петом и шестом ставу изреке.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П2 2058/21 од 14.11.2023. године, првим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужилац да на име доприноса за издржавање малолетног ВВ плаћа месечно износ од 25.000,00 динара, уплатом на рачун законске заступнице малолетног детета мајке ББ сваког 1. до 10. у месецу за текући месец почев од дана пресуђења, па убудуће

док за то постоје законски услови и да се тиме измени пресуда Трећег основног суда у Београду П2 126/2017 од 21.12.2017. године у трећем ставу изреке. Другим ставом изреке, делимично је усвојен тужбени захтев, па је уређен начин одржавања личних односа малолетног ВВ са тужиоцем – оцем на следећи начин - три пута недељно аудио визуелним путем у трајању од најмање један сат, половину летњег и зимског распуста и у другим терминима по договору родитеља у складу са обавезама малолетног детета, на тај начин што ће мајка доводити малолетно дете у Србију, и на адреси где живи тужилац - отац детета предавати и преузимати малолетно дете. Трећим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу у којем је тражено да се виђање малолетног детета са тужиоцем - оцем одвија и у следећим терминима - једном месечно од четвртка од 20 часова до суботе у 20 часова, тако што би тужена – мајка доводила малолетно дете у ... или би тужилац - отац преузимао малолетно дете испред места становања мајке и детета и враћао га на исту адресу, сваки други верски и државни празник, сваки други рођендан детета, очеву крсну славу, када би мајка била обавезана да доведе дете у Србију у месту становања оца и преда га оцу на адреси где борави. Четвртим ставом изреке, одређена је привремена мера, па је уређен начин одржавања личних односа малолетног ВВ са тужиоцем - оцем на следећи начин - три пута недељно аудио визуелним путем у трајању од најмање један сат, половину летњег и зимског распуста и у другим терминима по договору родитеља у складу са обавезама малолетног детета, на тај начин што ће тужена - мајка доводити малолетно дете у Србију и на адреси где живи тужилац - отац детета предавати и преузимати малолетно дете. Привремена мера из става четвртог изреке остаје на снази до правноснажног окончања поступка и има дејство правноснажног решења о извршењу, а евентуално изјављена жалба не задржава извршење решења. Пресудом се мења пресуда Трећег основног суда у Београду П2 126/2017 од 21.12.2017. године у четвртом ставу изреке. Петим ставом изреке, одбијен је као неоснован предлог за одређивање привремене мере у делу којим је тражено да се виђање малолетног детета са тужиоцем - оцем одвија поред термина одређених у четвртом ставу изреке и у следећим терминима - једном месечно од четвртка од 20 часова до суботе у 20 часова, тако што би тужена - мајка доводила малолетно дете у ... или би отац преузимао малолетно дете испред места становања мајке и детета и враћао га на исту адресу, сваки други верски и државни празник, сваки други рођендан детета, очеву крсну славу, када би мајка била обавезна да доведе дете у Србију у место становања оца и преда га оцу на адреси где борави. Шестим ставом изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Благовремено изјављеном жалбом тужилац је побијао првостепену пресуду због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права у делу другог става изреке којим је одлучено да ће тужилац виђати малолетног ВВ и у другим терминима по договору родитеља у складу са обавезама малолетног детета, у трећем ставу изреке, у делу четвртог става изреке којим је одлучено о одређивању привремене мере да ће тужилац виђати малолетног ВВ и у другим терминима по договору родитеља у складу са обавезама малолетног детета, као и у петом и шестом ставу изреке. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражио.

Испитујући правилност првостепене пресуде у побијаном делу, сагласно овлашћењима предвиђеним чланом 386 Закона о парничном поступку у вези са чланом 202 – 207 Породичног закона (“Службени гласник РС”, бр.18/2005 – 6/15), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужиоца делимично основана.

У поступку пред првостепеним судом нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде у потврђујућем делу јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, који су сагласни са изведеним доказима, тако да се она неосновано побија и указивањем на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Трећег основног суда у Београду П2 126/17 од 21.12.2017. године, првим ставом изреке разведен је брак између тужиоца АА и тужене ББ. Другим ставом изреке, заједничко малолетно дете ВВ, рођен дана ...2014. године поверен је мајци на самостално вршење родитељског права. Трећим ставом изреке обавезан је отац АА да на име свог доприноса за издржавање малолетног детета месечно плаћа износ од 2.100,00 динара, почев од 21.12.2017. године. Четвртим ставом изреке одлучено је да ће се лични односи малолетног ВВ са оцем одвијати у периоду док се отац налази на издржавању казне затвора у КПЗ Сремска Митровица, тако што ће бака по оцу ГГ преузимати и враћати малолетно дете од мајке ББ за време док се мајка и дете налазе у Србији у терминима и у трајању по договору мајке и баке уз дозволу надлежног органа ради одвођења малолетног детета код оца у КПЗ Сремска Митровица на лични контакт, а у случају да је оцу одобрен излазак у трајању од 48 часова викендом који проводи у ... дете ће то време проводити са оцем, а малолетни ВВ ће одржавати лични контакт са оцем путем Скајпа два пута месечно у трајању од најдуже 30 минута у вечерњим часовима.

У односу на време доношења претходне пресуде до тренутка подношења тужбе у овом поступку промениле су се околности, утолико што је у време претходне пресуде тужилац био на издржавању казне затвора. Тужилац је изашао са издржавања затворске казне августа месеца 2019. године.

Према налазу и мишљењу Градског центра за социјални рад – Одељење Звездара од 28.3.2022. године, налаз је урађен на основу обављеног разговара само са тужиоцем. Након прекида заједнице са туженом ББ - мајком малолетног ВВ релативно је добро функционисао у погледу договора око комуникације и виђања са малолетним ВВ до лета 2021. године. Последњи пут видео је сина у августу 2021. године, када је малолетни ВВ био у Србији. Отац је дечака виђао у току лета, на један дан, на седам дана, а и у континуитету је дечак три недеље био код њега. Тада је приметио да малолетни ВВ и даље има проблем у говорном подручју и социјализацији, али и да има одређене покрете као што је често померање усне и чупкање обрва због чега је отац одлучио да малолетног ВВ одведе код дефектолога – логопеда, психолога и на снимање ЕЕГ. Када је вратио дете код баке по мајци и рекао да је малолетног ВВ водио код специјалисте за дечји развој од тада мајка малолетног ВВ прекида сваку комуникацију са тужиоцем. У протеклим месецима тужиоцу није омогућено да има контакт са сином ни путем видео позива. Нема сазнања да ли је мајка са сином долазила у Србију и да ли ће долазити у догледном периоду. Тужилац - отац малолетног ВВ се опсервира као брижан, савестан и одговоран родитељ, који је аутентично забринут за евентуалне потешкоће малолетног ВВ, али и за немогућност одржавања контакта и дистанцирање од целокупне породице са очеве стране. Код оца се препознаје заинтересованост да

детету омогући правилан развој и спремност да поново успостави адекватне родитељске односе са туженом - мајком детета, а у најбољем интересу детета. Из разлога што се тужена - мајка са малолетним ВВ не налази у Србији нису у могућности да у стручном поступку обаве разговор са мајком, опсервирају породичну динамику и породичне релације. Туженој ББ – мајци послат је мејл који су добили од тужиоца - оца, да их обавести када буде у Србији како би били у могућности да успоставе сарадњу и делују у најбољем интересу малолетног детета. На основу једностране процене родитељског функционисања оца, нема контраиндикација за успостављање контакта са дететом, али се о поверавању и моделу виђања актуелно, због некомплетне процене не могу изјаснити. Према обавештењу Градског центра за социјални рад - Одељење Звездара од 5.9.2022. године, туженој ББ послат је мејл дана 6.6.2022. године да обавести орган старатељства о евентуалном доласку у Србију, ББ их није контактирала и немају информацију о њеном доласку. Мајци је и пре тога послат мејл дана 3.3.2022. године и том приликом их је обавестила да ће можда доћи на недељу дана у Србију у току јуна месеца. Међутим, орган старатељства није контактирала и није упутила мејл до писања предметног дописа. Према обавештењу Градског центра за социјални рад – Одељење Звездара од 27.11.2022. године, орган старатељства није у могућности да се изјасни на налог суда јер није у могућности да опсервира малолетно дете, процени његове потребе и самим тим заступа његове најбоље интересе с обзиром да се мајка са малолетним дететом налази у ... Према обавештењу Градског центра за социјални рад - Одељење Звездара од 25.4.2023. године, у току стручног поступка пред органом старатељства потребна је партиципација свих укључених у поступак, а за процену најбољег интереса детета. С обзиром да се тужена – мајка са малолетним дететом није одазвала позивима органа старатељства, као ни поступала по налогу суда о неопходности јављања, а ради прибављања потребних информација и стручне процене, орган старатељства није могао да има комплетну стручну процену. Орган старатељства оста је при мишљењу да је за малолетног ВВ најбољи интерес реуспостављања родитељског односа и сарадње која је потребан услов за правилан психосоцијални развој детета, тако да су мишљења да родитеље треба обавезати да се укључе у Саветовалиште за брак и породицу које нуди и могућност рада са клијентима онлајн. С обзиром да дете и мајка не живе у Србији, нису у могућности да прибаве релевантне информације на основу којих би проценили актуелне потребе малолетног детета, могућности одржавања личног односа са тужиоцем - оцем и у складу са тим да се изјасне на налоге суда. У вези са предлогом за одређивање привремене мере коју је предложио тужилац – отац, мишљења су да у актуелном моменту једино има целисходност одржавања видео позива сваки трећи дан у трајању од једног сата, а ради реуспостављања односа родитељ – дете и одржавања личних односа, а до окончања стручне процене органа старатељства и доставе налаза и мишљења у којем ће своју партиципацију имати мајка и малолетно дете у складу са узрастом. Према обавештењу Градског центра за социјални рад - Одељење Звездара од 25.8.2023. године, тужена - мајка малолетног ВВ се није обраћала органу старатељства по налогу суда, те нису обезбедили партиципацију у стручном поступку.

Према допису МУП РС - Управе граничне полиције од 9.6.2023. године, тужена ББ евидентирана је дана 11.7.2022, године на улазу у Републику Србију на аеродрому Сурчин, на излазу дана 25.7.2022. године, 30.7.2022. године и 2.8.2022. године, на улазу у Србију дана 10.5.2023. године и излазу дана 14.5.2023. године, а малолетни ВВ је евидентиран на улазу у Србију дана 11.7.2022. године, а на излазу из Србије дана

2.8.2022. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је у складу са одредбом члана 73, члана 154 и члана 278 став 2 Породичног закона, а одлучујући о измени пресуде Трећег основног суда у Београду П2 126/2017 од 21.12.2017. године у делу доприноса тужилца за издржавање малолетног ВВ, оценио да је само дете парничних странака - малолетни ВВ, те да стога тужена - мајка малолетног детета није у материјално-правном односу са тужиоцем као дужником издржавања малолетног детета, те није пасивно легитимисана у поступку који се води ради измене одлуке о издржавању малолетног детета, па је првим ставом изреке одбио као неоснован тужбени захтев.

Одлучујући о тужбеном захтеву који се односи на измену пресуде Трећег основног суда у Београду П2 126/17 од 21.12.2017. године, у делу који се односи на модел виђања малолетног детета са тужиоцем - оцем, првостепени суд је у складу са одредбама чланова 6 став 1, 61 став 1, 266 став 1 Породичног закона и одредбама чланова 2, 3 и 9 Конвенције о правима детета оценио да су се промениле околности од доношења претходне судске одлуке с обзиром да је у време када је донета ранија пресуда тужилац - отац детета био на издржавању казне затвора, те наведени модел није у складу са фактичким стањем. Одлучујући о начину одржавања личних односа малолетног детета са тужиоцем – оцем, првостепени суд је ценећи налаз и мишљење Градског центра за социјални рад - Одељење Звездара који због несарадње тужене - мајке малолетног детета није био у могућности да одговори на захтеве суда, те сматрајући да тужена злоупотребљава процесна овлашћења, а ценећи најбољи интерес малолетног детета, одредио модел виђања као у другом ставу изреке побијане пресуде, при чему је првостепени суд прихватио налаз и мишљење Градског центра за социјални рад - Одељење Звездара у погледу процене родитељских капацитета тужиоца. С обзиром на одлуку у другом ставу изреке побијане пресуде, првостепени суд је одбио као неоснован тужбени захтев да се поред одређеног модела за распусте малолетно дете виђа са тужиоцем - оцем у терминима ближе одређеним у трећем ставу изреке пресуде, имајући у виду да тужена - мајка са малолетним дететом живи у ... и није могуће да у терминима који су дневни или током викенда доводи дете у ..., а тужиолац - отац може у тим терминима у договору са туженом - мајком отићи у ... и виђати се са дететом.

Првостепени суд је у складу са одредбама чланова 447, 449 став 3, 460 Закона о извршењу и обезбеђењу и чланова 6 став 1, 61 став 1, 66 став 1 и 272 став 2 Породичног закона, ценећи најбољи интерес малолетног детета, а имајући у виду прекид контакта тужиоца – оца са малолетним дететом, те ценећи да је у најбољем интересу малолетног детета да се контакти са оцем реуспоставе и пре правноснажности пресуде, одредио привремену меру као у четвртом ставу изреке побијане пресуде. Код наведеног, одбијен је као неоснован предлог да се привременом мером одреди модел виђања како је предложено од стране тужиоца, о чему је одлучено у петом ставу изреке побијане пресуде.

Неосновано се жалбом тужиоца побија решење о одређеној привременој мери, садржано у делу четвртог става изреке којим је одлучено да ће тужилац одржавати личне односе са малолетним дететом и у другим терминима по договору родитеља у

складу са обавезама малолетног детета, јер је према оцини Апелационог суда првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право дајући за своју одлуку у наведеном делу довољне и јасне разлоге које у целости прихвата Апелациони суд. Имајући у виду карактер привремене мере - привремено уређење односа, то је оцена другостепеног суда да док се не прибаве потпунији подаци о обавезама малолетног детета и могућностима за одређивање евентуално ширег модела одржавања личних односа, целисходно да се поред дефинисаног начина одржавања личних односа тужиоца са малолетним ВВ у четвртом ставу изреке, а све у циљу пружања, у овом тренутку, што ширих могућности за успостављањем контаката тужиоца са малолетним дететом, лични односи одржавају и у другим терминима по договору родитеља, а с обзиром и на обавезе које малолетно дете има.

Из наведених разлога, Апелациони суд је у смислу члана 401 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучио као у првом ставу изреке овог решења.

Међутим, основано се жалбом тужиоца указује на учињену битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку у погледу одлуке у делу другог става изреке побијане пресуде којом је одлучено да ће се лични односи малолетног детета са тужиоцем одвијати и у другим терминима по договору родитеља у складу са обавезама малолетног детета, као и у трећем и петом ставу изреке, јер првостепена пресуда у наведеном делу има недостатака због којих се не може испитати, с обзиром да нису дати разлози о битним чињеницама, а они који су дати су нејасни и недовољни да би се оправдало правно становиште на коме је побијана одлука заснована.

Регулишући права детета, одредба члана 61 Породичног закона прописује да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи, као и да ово право може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета. Породични закон одредбом члана 67 прописује да је родитељско право изведено из дужности родитеља и да постоји само у мери у којој је потребно за заштиту личности, права и интереса детета. Стога у складу са наведеним треба тумачити и одредбе из члана 68 Породичног закона о праву родитеља да се стара о детету у смислу учешћа родитеља у чувању, подизању и васпитању детета.

Чланом 266 став 1 Породичног закона прописано је да у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета. Најбољи интерес детета представља правни стандард који се цени према околностима конкретног случаја. Ради правилног сагледавања најбољег интереса детета, суд има могућност да у поступку доказивања чињеница користи истражно начело (члан 205 Породичног закона) и да самостално истражује чињенице које ниједна странка није изнела, као и да у складу са тим самостално изводи потребне доказе.

У том смислу и Конвенција о правима детета у члану 3 наводи да су у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја интереси детета, без обзира на то да ли их предузимају јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Истом конвенцијом у члану 9 став 1

прописано је да државе чланице обезбеђују да ниједно дете не буде одвојено од својих родитеља против њихове воље, осим када надлежни органи на основу судског увида одлуче, у складу с одговарајућим законом и процедурама, да је такво раздвајање неопходно и у најбољем интересу детета док је другим ставом прописано да у сваком поступку у складу са ставом 1 све заинтересоване стране добиће прилику да учествују у поступку и да изнесу своје мишљење док је трећим ставом прописано да државе чланице поштују право детета које је одвојено од једног или оба родитеља да одржава личне односе и непосредне контакте са оба родитеља на сталној основи, осим ако је то у супротности са најбољим интересом детета. Истом конвенцијом у члану 10 став 2 предвиђено је да дете чији родитељи живе у различитим државама има право да одржава личне везе и непосредне контакте са оба родитеља на сталној основи, осим под изузетним околностима.

Све наведено указује да је интерес малолетног детета приоритетан у одлучивању о свим питањима, па и о начину одржавања личних односа између родитеља и малолетног детета. Ради свеобухватног сагледавања најбољег интереса малолетног детета суд има овлашћење да по службеној дужности прибавља мишљење и других стручних установа, па и у иностранству у случају када дете живи изван Републике Србије. Како Центар за социјални рад није могао да ступи у контакт са туженом ББ - мајком малолетног детета, неопходно је да првостепени суд, имајући у виду чињеницу да је између Републике Србије и Уједињених арапских емирата закључен Уговор о правној и судској сарадњи у грађанским и трговинским стварима (“Службени гласник РС- Међународни уговори”, бр.7/2022) од надлежних органа у Уједињеним арапским емиратима прибави потребне податке о малолетном ВВ у смислу његових обавеза у школи и других околности које су од значаја за доношење правилне одлуке о одржавању личних односа између тужиоца и малолетног ВВ, а све ради заштите најбољег интереса малолетног детета.

Првостепени суд ће у поновном суђењу поступити по наведеним примедбама и у смислу члана 398 став 2 Закона о парничном поступку расправити сва спорна питања на која је указано. Након што утврди све битне чињенице поново ће оценити све изведене доказе, па ће на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применити материјално право и донети нову, правилну и на закону засновану одлуку, руководећи се најбољим интересом детета. За своју одлуку првостепени суд ће у образложењу навести јасне и потпуне разлоге и у том смислу ће поступак спровести сходно члану 313 Закона о парничном поступку у вези са чланом 205 Породичног закона, водећи рачуна да се утврде све чињенице које су од значаја за правилну одлуку.

Одлуку о трошковима поступка садржану у шестом ставу изреке побијане пресуде, Апелациони суд је укинуо, јер зависи од коначног исхода спора.

Из наведених разлога, применом члана 391 став 1 у вези са чланом 387 став 1 тачка 3 Закона о парничном поступку, одлучено је као у другом ставу изреке овог решења.

Председник већа – судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић